

Arthur Peter Jensen og Emma Andrea Christensen Jensen

Mine forældre var de mest hårdtarbejdende mennesker, jeg nogensinde har kendt. Helt ærlige, troværdige og givende, med en stor kærlighed til familie, Gud, land og alle ??, deres undervisning var mest ved eksempels magt. Ord kom i spil, hvis det var tydeligt, at budskabet ikke var trængt ind. Uddannelse blev anset af allerstørste betydning.

Kommende fra indvandrede forældre, var de fast besluttet på at forbedre deres situation, og begge arbejdede utrætteligt for at opnå dette mål. Min far var idemanden, iværksætter, promotor, og den der var klar til at tage en risiko. Mor arbejdede ved hans side i butikkerne og var den mest sparsommelige, opfindsomme og flittige angående finansielle anliggender, meget omsorgsfuld og hensynsfuld over for medarbejderne, og god mod kunderne.

Nazareth Lutherske kirke

Nazareth Lutherske kirke var centrum for deres religiøse liv såvel som de fleste af deres sociale aktiviteter. De sang begge i koret i mange år, var aktive i mændenes og kvindernes organisationer og deltog i gudstjenester én eller to gange hver søndag. Mor stod i spidsen for Cradle Roll afdelingen og far var i mange år leder af søndagsskolen. Synode konventioner blev overværet, når det er muligt, og far bidrog som medlem af menighedsrådet og som præsident. De fleste af deres nære venner var kirkens

medlemmer, som var mine bedsteforældre og slægtninge. Før deres ægteskab kirken unges grupper var medvirkende til deres frieri.

Da de blev gift d. 25. feb. 1921 blev far bestyrer for et landmands kooperativ i Farmer, Iowa. Hans mor døde kort før dette, og hans far efter så de købte hans bror ud i Benson

Bensonbutikken før branden

butikken og flyttede til et hus ved siden af butikken. Den gamle butik brændte ned et par år senere, og en ny meget større bygning blev bygget. Der var 3 eller 4 medarbejdere plus mor og far, en benzinstation og fjerkræ og æg

forretning. Efter at jeg blev født arbejdede mor mindre. Jeg brugte

mange timer på at tulle rundt i butikken under opsyn af nabopiger.

Da vejene blev forbedret, og hest og vogn blev erstattet af model Ford, valgte nogle familier at køre de 3 km til Cedar Falls om lørdagen for at handle i den større by med mere spænding og aktiviteter. Idet de forudså at dette kunne blive den endelige død for deres landhandel, solgte de forretningen i 1930, købte en stor ny Buick turbil, udstyrede den til langdistance rejser og camping og kørte ud på en 2 måned tur til vestkysten. De dage var eventyrlige. Billeder fra turen fylder flere fotoalbum og er ætset for evigt i min hukommelse.

1012 W. 2nd Street, Cedar Falls

Efter vores tilbagekomst etablerede mor og far en ny købmand på SE hjørnet af "2nd" og "Mainstreet" i Cedar Falls, Iowa, og vi flyttede til byen. Min mor var ekstatisk over at have rindende vand og et indvendigt badeværelse. Huset var på "1012 W. 2nd

Street". Skolen lå tværs over gaden, en anden grund til flytningen, da landets skoler ofte ikke var særlig gode. Jeg var glad, da jeg nu havde legekammerater og en enorm legeplads ved siden af plus skolegården.

Butikken havde fremgang og fik mange flere ansatte; bogholdere, slagtere, lagerarbejdere, fragtmænd og ekspedienter. Duane blev født 15. nov. 1931 og mor arbejdede ikke længere på fuld tid.

Butikken i 202 Main Street, Cedar Falls

Butikken på 202 Main Street var et vidunderlig sted for mig på den tid. Jeg var begyndt i første klasse. Jeg fik lov til at gå de 10 blokke fra skolen til forretningen, da mor og far begge arbejdede. Butikken bestod af 3 eller 4 sammenbyggede bygninger. Hele den forreste del var udstillingsvinduer mod "Main Street" og "21 Street" med et

forsænket hjørne ved indgangen. Inde var købmandsbutikken med trægulve, mønstrede tinlofter og med søjler langs væggene. På bagsiden var en stor glasmontrer til kød og slagterens blokke stod på et rødt savsmuldsdækket gulv. Direkte bag dette var et enormt kølerum med mange mindre døre foran. Kvarte okse- og svinekød hængte på kroge derinde med skinker i det ene hjørne og rækker af pølser, kyllinger, ænder og gæs.

Et kontor med vinduer ud mod kundeområdet var mit favoritsted, da det havde en skrivemaskine og regnemaskiner til at lege med. Bag kontoret var lagerrum og modtagelse af varer. Bygning var med store, høje, udskårne dobbelte egetræs døre ud til "2M Street". Så kom fjerkræ og æg område, idet gårdenes kunder havde fulgt far til byen. Den sidste del var et værkstedsområde for lastbiler. Købmandsordrer blev leveret to gange dagligt året rundt.

Far blev aktiv i Merchants Association, Handelskammer og Lions Club. Han designede og tegnede og trykte selv sine egne regninger og reklamer på et redaktionel bord bag køleren med kød. Det var et fascinerende sted. Han ville prøve at lære mig at skrive og bruge stencils. Far var god til at skrive. Jeg nåede aldrig hans niveau og flair for at designe, men en gang imellem fik jeg lov til at male specielt på de forreste vinduer med tyk vandmaling og pensler.

I de dage ringede husmoderen til sin købmand og afgav ordre, og det blev leveret samme dag. Dem, der handlede personligt, var hovedsageligt landmænd eller mennesker, der arbejdede i byen. Mange husmødre havde ingen transportmuligheder i løbet af dagen, og mange kunne ikke køre bil. I fabriksarbejderfamilier gjorde mændene de fleste indkøb efter arbejdstid.

Hvad vi nu kalder "The Great Depression" var i sin vorden. F. D. Roosevelt blev valgt til præsident og hans føderale regler og forskrifter begyndte at hamre ned på "den lille forretningsmand". Pan for National Recovery Act, NRA, dikterede åbningstider og regler, og krævede, at den nationale tilsynsmyndigheds emblem skulle vises tydeligt. Far blev rasende og sagde, det var ligesom et diktatur, men til sidst foretog embedsmænd et opkald og tvang ham til at overholde reglerne. Ingen var mere glad end far, da domstolen senere erklærede NRA for forfatningsstridigt.

Depressionen blev forværret flere og flere mænd mistede deres job. Mange familier købte på kredit, som blev afregnet på deres lønningsdag. Selv om de ikke altid kunne betale ved forfald havde de stadig en familie at forsørge, og far kunne ikke få sig selv til at nægte dem mad. Ingen forventede disse vanskelige tider ville fortsætte så længe. Folk mente, at de snart ville blive genansat og i stand til at betale deres gæld. Ubetalte regninger blev større og større, og der er næsten ingen kontanter. De fleste leverandører blev tvunget til at kræve kontant betaling.

Forretningskonkurser var hyppige, men mine forældre syntes ikke dette var fair eller ærlig måde at afvikle en forretning på. De betalte, hvad de skyldte, solgte virksomheden og mistede en masse penge. Der var en stor bunke af ubetalte regninger. Disse penge brugte

de år på at få tilbage. Nogle få mennesker betalt en smule, når de kunne, mange gjorde ikke. Det var en trist tid.

Far tog et job som sælger af reklamenyheder for en virksomhed i Newton og rejste i løbet af ugen gennem flere stater. Han gjorde det godt et stykke tid, men da selskabet gik over til en kontant betaling og ingen checks, gik salget ned. Han kunne heller ikke lide at være væk hjemmefra hele ugen.

I begyndelsen af 1934, da jeg var ved at være gennem 2. klasse, flyttede vi til et dejligt

804 Clay St., Cedar Falls

hus 804 [eller 306] Clay Street. Det var kun en blok fra Lincolnskolen. Den gik til 8. klasse. Humbert Skole gik kun til 2.klasse Huset var rummeligt og havde et legehus, klippehave og fiskedam i baghaven, for børn en drøm. Så snart fliserne var varmet op, vandrede vi til Woolworth for at købe guldfisk. Udover en stor stue og spisestue, havde vi et legerum på første sal. Vi havde foran en veranda med en gynges og afskærmet bag en væg endnu en veranda ud til køkkenet. Ovenpå var 3 eller 4 store soveværelser, et enormt badeværelse plus en veranda vi kunne sove på. Dette var vidunderligt i de brændende Iowa somre.

Det var et stort område med mange børn og omgivet af nogle af de bedste boliger i byen Best of! Du behøvede ikke at gå til skole før klokken ringede, og alligevel kunne du nå din plads i rækken. En tid havde vi en ældre pige til at bo hos os fra børnehjemmet i Waverly, Iowa. Hun skulle passe mig efter skole og indtil aftensmåltidet, mens mor arbejdede i butikken. Da hendes high school venner blev mere vigtige end hendes ansvar for mig, blev hun sendt tilbage, og de mindste døtre ved siden af os blev hyret til at passe mig.

Der var et godt fortov hele vejen rundt om blokken plus et brolagt stræde, og vi næsten kørte hjulene af på vores trehjulede cykler, vogne og rulleskøjter, som vi kørte med sammen med vore venner. En del af stien på den anden side af blokken var lavet af skifersatin glat og vidunderligt for skøjter. Den Evangeliske kirke var ved siden af vores hus på den sydlige side med en stor græsplæne mellem os. Methodistkirken og den Katolske kirke vendte mod vores blok på et andet hjørne og mindre en 2 blokke fra os var den katolske skole Congregational og den presbyterianske kirke. Det meste var inden for gåafstand. High School var 6 blokke fra, hvor vi boede, og der var den samme gåafstand til byens centrum. Et par år senere blev vores hus sat til salg. Far besluttede at købe, men hans advokat kom et par minutter for sent. Der må have været få huse til salg, da der ikke blev bygget nogen under depressionen. Man skulle tro, at der ville være mange til salg, men det var der ikke.

Meget kede af det flyttede vi til 1003 Grove ft. tæt på en swimmingpool, som glædede mig.

Figur 11003 Grove Ft., Cedar Falls

Poolen var et WPA-projekte, iskoldt kildevand. Ved siden af poolen var et af byens serviceanlæg, der fremstillede enten gas- eller elektricitet fra bjerge af kul leveret fra jernbanen. Vandet i poolen blev brugt til at køle kedlerne, blev vi fortalt. Røde Kors og byen tilbød

gratis svømning for alle klasser og aldre og jeg tror, at alle børn i byen blev dygtige svømmere.

Huset vi flyttede til var en Californisk Bungalow med det lange lave skrånende tage foran og udhæng og kviste på 2 etage. Det var i sommeren 1936 eller 37 med 2 uger med 40 til 44 graders varme eller mere. Dette tag isolerede så vidunderligt og holdt varmen. Far trak madrasserne op på første sal, og vi sov under blæsere i spisestuen og på verandaen. I byerne sov mange mennesker i de offentlige parker for at undslippe for varmen i deres lejligheder. Lige før sengetid gik vi alle til poolen og blev der indtil den lukkede.

Omkring dette tidspunkt gik køberen af Benson butikken konkurs. Far var træt af at rejse og være væk hjemmefra hele ugen, som han havde gjort, siden Cedar Falls butikken blev solgt. De startede igen i Benson, istandsatte og genindsatte varer i butikken og i benzinstationen og fik genopbygge en loyal handel. Året må være omkring 1937.

Vi flyttede alle ind hos bedstefar og bedstemor midlertidigt, da de boede tæt på Lincoln skole, og Duane og jeg fik omsorg og måltider, mens vores forældre arbejdede i Benson. Efter skole vi alle 4 klemte sig ind i deres lille Pontiac coupe og kørte til Benson, hvor vi til dagen var slut arbejde og lavede lektier.

Endelig fandt far og mor hus på 1004 Walnut st. Det var kun et par blokke fra

1004 Walnut St., Cedar Falls

bedsteforældrene, og så skulle vi ikke længere alle 4 sov i et lille soveværelse.

Butikken havde udvidet åbningstid mandag, onsdag, fredag og lørdag for at tiltrække

landmænd efter at markarbejdet var overstået. Ugentlig postreklamer annoncerede med æg direkte fra gårdene, fjerkræ til afhentning og leverancer af købmandsvarer blev sat i gang. Blokke af salt, kyllingefoder og andre grovvarer blev købt for at holde lave priser. Der var kampagner hele tiden, såsom sæt af færdigretter, tegninger til børns legetøj og gratis stumfilm lørdag aften, som blev vist udendørs på en skærm på laden. Siddepladser var på planker placeret på saltblokke. De mest populære film var Harold Lloyd og Charlie Chaplin.

Mor, far, bedstemor og bedstefar var de eneste medarbejdere i starten. Det var svært økonomisk, og de mange timer tog hårdt på alle. I byen havde folk ikke job eller penge. Landmændene blev også hårdt ramt af lave priser på deres afgrøder, men æg, fjerkræ og fløde gav penge nok til at betale eller bytte sig til varer fra købmandsforretningen samt benzin.

Det var 3 til 4 meget uhyggelige år, hvor intet blev købt undtagen det absolut væsentligste for familien, og da kun under nøje overvejelse. Økonomien gik op efterhånden som krigen i

Europa skabte et behov for amerikanske produkter og fødevarer. Da USA trådte ind i krigen kom benzinrationering, fuld produktion og mange timer på gårdene.

Landmænd havde ikke længere tid eller benzin til at tage til byen, så der blev handlet mere i Bensons butik. Mange flere benyttede sig af vores afhentning og leveringsrute for at spare tid og benzin. Flere medarbejdere blev ansat. Vi havde mange biler og lastbiler, fordi reparationer var svære at udføre. Man havde brug for reservedele for at holde forretningen i gang. Jeg havde arbejde efter skoletid om sommeren, men nu var jeg afgørende for butikken. Da jeg var 13 år, måtte jeg gøre ærinder i byen i en Buick fra 1930, når ingen andre var til rådighed. Is var den eneste form for køling af kød. Ishuset var i byen, 3 km væk. Jeg gjorde hyppige rejser i krigstiden, hastighedsgrænsen var 45 km/h med smeltende isblokke kilet fast på den bageste kofanger. En politimand stoppede mig en gang. Jeg var for ung til at kunne få kørekort, men da han så at isen smelte hurtigt og hørte om min mission slap jeg for bøde. I krigstid var hjælpen knap.

I 1942 blev en butik på College Hill erhvervet. Den var designet efter et nyt koncept med kontant betaling og slik plus selvbetjening - den første i byen. Mor lykkedes med forretningen og flere medarbejdere blev ansat, plus Duane og jeg, når de kunne fange os. Far fik også kontrakter på at skaffe mad, æg og fjerkræ til kollegiet, hvor der var tusindvis af kadetterne for flyvevåbnet og søværnet på uddannelse.

Jeg kan ikke huske, hvornår Benson butikken blev solgt igen, men det var efter krigen sluttede. College Hill butikken var yderst vellykket, men da lejemålet på bygningen udløb i 1947 ville ejeren ikke forny kontrakten. Han besluttede at drive butikken selv.

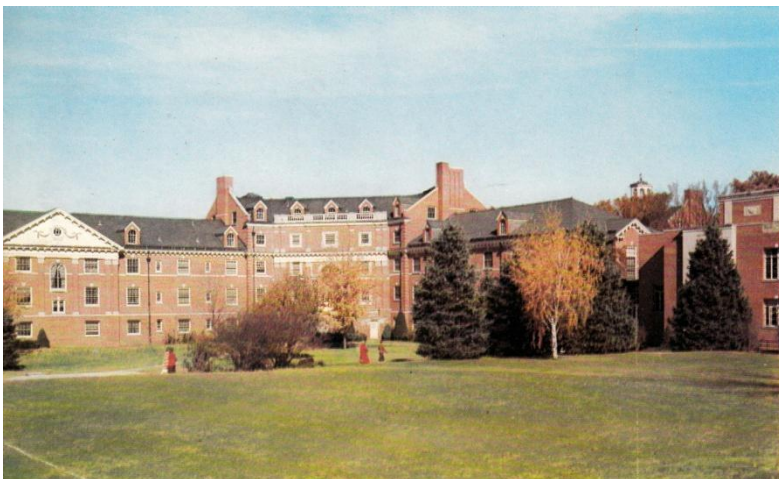
Ude af forretningslivet igen arbejdede far for en anden købmand med at skære kød. Mor blev hjemme for en gangs skyld. De virkede så glad og afslappede uden pres fra en forretning, og de tog nogle ture. De fik deres første barnebarn, Cyndia, og elskede at tilbringe tid sammen med hende.

I foråret 1949 erkendte ejeren af butikken på College Hill, at han ikke kunne drive forretningen. Han bad mine forældre om at leje bygningen igen. Endnu engang startede de

fra bunden, købte udstyr og materiel. Butikken havde været åben i 6 uger, da far pludselig døde af et hjerteanfald.

Her fortsætter jeg (Carsten) fortællingen efter, hvad jeg er blevet fortalt at Arlene.

Emma var i chok efter Arthurs død. Hun prøvede at fortsætte forretningen, men ved juletid, da Arlene og Emma var på indkøb, faldt hun pludselig om på gaden. Hendes halsarterie bulede betænkeligt. Hun blev indlagt på sygehuset. Hun fik besked på, at det var stress. Hun havde mistet sin mand, kørte forretningen videre, havde en dement mor (Thora) at tage sig af og et nyt lille barnebarn. Det hele blev for meget. Hun afviklede forretningen, men kunne intet foretage sig. Hun kunne ikke være sammen med mennesker, så nedkørt var hun - 49 år gammel.

Iowa State Teachers College

Hun besluttede sig derfor til at påbegynde et job med at gøre rent på Iowa State Teachers College, så slap hun for at tale med andre, men kunne bare arbejde. Langsomt kom hun op til overfladen igen, og senere blev hun "housekeeper" for alle de studerende. Da hun ville holde op, da hun var 72 år, bad de

hende om at fortsætte et år mere.

Emma var et livstykke, der kunne klare det utroligste. Som pensionist rejste hun en del både i USA, men også to rejser til Danmark. Hun var meget aktive i kirkens liv, hvor hun gjorde en stor indsats.

Som gammel fik hun problemer med hjertet og under en rejse til Duane og Shirly i Santa Rose, måtte hun lade sig indlægge på et hospital. Da hun blev udskrevet, rejste hun videre til Duane, hvor hun døde kort tid efter.

Det sidst billede af Arthur og Emma før han døde